

መሆኑን ይህ ችሎት አምኖበታል። በመሆኑም በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 113/2/ መሠረት አመልካቾች ጥፋተኛ የተባሉበትን የወ/መ/ሕ/ቁ. 27/1/ እና 522/1/ሀ/ በመለወጥ አመልካቾች በወ/መ/ሕ/ቁ. 27/1/ እና 523 መሠረት ጥፋተኞች ናቸው ብለናል።

አመልካቾች የቀድሞ የጥፋተኝነት ሪከርድ የሌለባቸው መሆኑን ከሥር ፍ/ቤት ውሣኔ በመረዳት በወ/መ/ሕ/ቁ. 86 ላይ የተደነገገውን ከግምት አስገብተን አመልካቾች እጃቸው ከተያዘ ጊዜ ጀምሮ በ5 ዓመት /አምስት ዓመት/ ጽኑ እስራት እንዲቀጡ ወስነናል።

ት ዕ ዛ ዝ

- የሰሜን ጎንደር ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በ8/11/97 በመ/ቁ. 00665 የሰጠው ውሣኔ እና የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት በ30/3/98 በመ/ቁ 07247 የፀናው ውሣኔ ተሻሻሏል።
- ውሣኔው መሻሻሉን እንዲያውቁት የውሣኔው ግልባጭ ለፍርድ ቤቶቹ ይተላለፍ፤
- ውሣኔው የተሻሻለ መሆኑን አውቆ በተሻሻለው ውሣኔ መሠረት እንዲያስፈጽም የውሣኔው ግልባጭ እስረኞቹ ለሚገኙበት ማረሚያ ቤት ይተላለፍ፤
- መዝገቡ ያለቀለት ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፤
የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

የሰበር መ.ቁ. 23855

ጥቅምት 26 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- አቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

አቶ ፍስሐ ወርቅነህ

አቶ ሐጎስ ወልዱ

ወ/ት ሂሩት መለሠ

አቶ ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- የጉምሩክ ዐቃቤ ሕግ ሙሉ-አመቤት ውብአየሁ

ተጠሪ፡- አቶ ፀጋሁን መንግሥቱ

በዚህ መዝገብ የቀረበው የሰበር አቤቱታ ከመ.ቁ. 23523፣ 24021፣ 23533፣ 23532፣ 23522፣ 23527፣ 24020፣ 23531፣ 23534፣ 23530፣ 23820፣ 23710፣ 27500፣ 23529፣ እና 23528 ጋር በተመሳሳይ የሕግና የፍሬ ነገር ክርክር ላይ ተመስርቶ የቀረበ ስለሆነ ሁሉም መዛግብት ጎን ለጎን ተመርምረው ቀጥሎ የተመለከተው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ይህ የሰበር አቤቱታ ሊቀርብ የቻለው አመልካች በፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት በተለያዩ የወንጀል መዛግብት ተጠሪዎች በአዋጅ ቁጥር 60/89 አንቀጽ 74 የተመለከተውን በመተላለፍ ምንም ዓይነት የጉምሩክ ሥነ - ሥርዓት ሳይፈፀምበት የመንግሥት ቀረጥ ያልተከፈለበትን መኪና ይዘው የተገኙ ስለሆነ በፈፀሙት ሕገወጥ ዕቃ ይዞ መገኘት ወንጀል ተከሰዋል የሚል ክስ አቅርቦ ፍ/ቤቱም በእያንዳንዱ የወንጀል መዝገብ የከሳሽን ማስረጃ ሰምቶ ተከሳሾች በየበኩላቸው ይዘው ተገኝተዋል የተባሉትን መኪናዎች በሕገ ላይ አንደተመለከተው እያወቁ ይዘው ስለመገኘታቸው በከሳሽ ማስረጃ አልተረጋገጠም በማለት በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 141 መሠረት ተከሳሾች መከላከል ሳይሰጡባቸው በነፃ እንዲሰናበቱ ብይን በመስጠቱና በዚሁ ብይን ላይ የቀረበው ይግባኝ በፌዴራል ክ/ፍ/ቤት ተቀባይነት ሳያገኝ በመቅረቱ

አመልካች መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል በማለት ቅሬታ በማቅረብ ነው።

አመልካች ያቀረበው የሰበር አቤቱታም ቀረጥና ታክስ ያልተከፈለበት መኪና በግለሰብ እጅ መገኘቱ ሕገወጥ በመሆኑ የተያዙት መኪናዎች ሊወረሱ ወይም ቀረጥና ታክስ ሊከፈልባቸው እንደሚገባ በጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 60/89 እንደተሻሻለው መደንገጉ እየታወቀ የበታች ፍ/ቤቶች በዚህ ረገድ ምንም ሳይሉ ማለፋቸው ከፍተኛ የሕግ ስህተት ስለሆነ ሊታረም ይገባል የሚል ነው።

ይህ ሰበር ችሎትም የቀረበውን ቅሬታ መርምሮ አመልካች ያቀረበው ቅሬታ ከሕጉ አኳያ ተጣርቶ ሊወሰን እንደሚገባ በማመኑ በየመዝገቡ ተጠሪዎችን በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሯል።

ተጠሪዎችም በየበኩላቸው ያቀረቡት ክርክር ተጠቃሎ ሲታይ አመልካች የመኪናዎቹን መወረስም ሆነ የቀረጥ ክፍያን አስመልክቶ የሚያቀርበው ክርክር በወቅቱ በሥራ ላይ ከነበረው አዋጅ ቁጥር 60/89 አንቀጽ 74 ድንጋጌ ውጪ ነው። በዚህ አዋጅ ተከላካይ በተከሰሰበት ወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ ባይገኝም ንብረቱ እንደሚወረስ ወይም ቀረጥና ታክስ እንደሚከፍል አልተደነገገም። አመልካች አዋጅ ቁጥር 60/89 እንደተሻሻለ የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ያልተፈፀመበት መኪና ሊወረስ ወይም ቀረጥና ታክስ ሊከፈልበት እንደሚገባ የተደነገገ መሆኑን ገልጾ ቢከራከርም የአዋጁ ማሻሻያ ወደኋላ ተመልሶ ሲሰራ ስለማይችል አቤቱታው ውድቅ ሊደረግ ይገባል የሚል ነው።

በአጠቃላይ የክርክሩ ይዘት ከላይ የተመለከተው ሲሆን የሰበር አቤቱታው እንደሚከተለው ተመርምሯል።

አመልካች በተጠሪዎች ላይ በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ክስ ያቀረበባቸው ከላይ እንደተጠቀሰው በአዋጅ ቁጥር 60/89 በአንቀጽ 74 ላይ የተመለከተውን

በመተላለፍ የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ያልተፈፀመባቸውን መኪናዎች ይዘው የተገኙ ስለሆነ በፌ.ፀ.ሙት ወንጀል ተከሰዋል በማለት ነው።

በተጠቀሰው ድንጋጌ መሠረት ጥፋተኛ ሆኖ የተገኘ ተከላካይ የእቃው መወረስ እንደተጠበቀ ሆኖ በዕቃው ላይ ሊከፈል ከሚገባው ጠቅላላ የቀረጥ ሂሳብ በማያንስ የገንዘብ መቀጮና ከ3-5 ዓመት በሚደርስ እሥራት እንደሚቀጣ በድንጋጌው ላይ ተመልክቷል።

ሆኖም በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ክርክር ሲደረግ አመልካች ለክሱ ምክንያት የሆኑት መኪናዎች ተገቢው የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት እንዳልተፈፀመባቸውና ቀረጥና ታክስም ያልተከፈለባቸው መሆኑን ከማስረዳት በስተቀር በሕጉ ላይ እንደተመለከተው ተከላካዮች በይዘታቸው ሥር የሚገኙት መኪናዎች የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት እንዳልተፈፀመባቸው እያወቁ ይዘው ስለመገኘታቸው ባለማስረዳቱ ተከላካዮች ከቀረበባቸው የወንጀል ክስ መከላከል ሳይሰጡ ለባይን በነፃ ተሰናብተዋል።

አመልካች ክሱን ያቀረበው ከላይ በተጠቀሰው አዋጅ ቁጥር 60/89 አንቀጽ 74 መሠረት እንደመሆኑ መጠን በዚህ ድንጋጌ መሠረት የመኪናው መወረስም ሆነ የገንዘብ ቅጣትና እሥራት ሊወሰን የሚችለው ተከላካይ በተከሰሰበት ወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ ከተገኘ ብቻ ነው።

በሌላ በኩልም ይህ አዋጅ ቁጥር 60/89 በአዋጅ ቁጥር 388/95 የተሻሻለ ሲሆን በዚህ በተሻሻለው አዋጅ ቁጥር 385/95 አንቀጽ 80(3) መሠረት በወንጀል የተከሰሰው ግለሰብ ከወንጀሉ ክስ በነፃ የተሰናበተ ቢሆንም እንኳን እቃው ወይም ማንኛው የጉምሩክ ሕግን የሚፀረር ስለመሆኑ የቀረበው መረጃ አጥጋቢ በሆነ ጊዜ ፍ/ቤቱ ንብረቱ እንዲወረስ ትእዛዝ መስጠት እንደሚችል ወይም ተገቢው ቀረጥና ታክስ እንዲከፈል ወይም ሌላ አግባብነት ያለውን ትእዛዝ በመስጠት እቃው ወይም ማንኛው ለባለቤቱ ወይም ለተያዘበት ሰው እንዲመለስ እንደሚያደርግ ተመልክቷል።

በዚህ ረገድ ተጠሪዎች የሚከራከሩት የአዋጁ ማሻሻያ ወደ ኋላ ተመልሶ ሊሰራ አይችልም በማለት ነው።

በእርግጥ የወንጀል ሕግ ወደ ኋላ ተመልሶ እንደማይሰራ በሕገ መንግሥታችን አንቀጽ 22 እንደዚሁም በወንጀልኛ መቅጫ ሕጋችን በአንቀጽ 5 ላይ ተመልክቷል።

ይሁንና የጉምሩክ ሥነ - ሥርዓት ያልተፈፀመበት ንብረት እንዲወረስ ወይም ቀረጥና ታክስ እንዲከፈልበት በተሻሻለው አዋጅ ላይ መካተቱ የዚህ ዓይነት ግዴታ መሠረት በቀጥታ ከግብር ሕግ የመነጨ ግዴታ እንጂ ከወንጀል ሕግ የመነጨ ኃላፊነት ባለመሆኑ የወንጀል ሕግ ወደኋላ ተመልሶ አይሰራም በሚለው የወንጀል ሕግ መርህ ሥር የሚሸፈን አይሆንም።

ከዚህም በተጨማሪ የተሻሻለው አዋጅ የፀናው ከጳጉሜ 1 ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ ሲሆን አመልካች በእያንዳንዱ ተጠሪ ላይ የወንጀል ክስን የመሠረተው አዋጁ ከፀና በኋላ በተወሰኑት ላይ በ1996 ዓ.ም በተወሰኑት ላይ ደግሞ በ1997 ዓ.ም ነው። አመልካች የመሠረተው በዋናነት የወንጀል ክስ እንደመሆኑ መጠን መጥቀስ የሚጠበቅበት ወንጀል ነው የተባለው ተግባር ተፈፀመ በተባለ ጊዜ በሥራ ላይ የነበረውን ድንጋጌ እንደሆነ ይታመናል። በሌላ በኩልም የንብረቱን መወረስም ሆነ የቀረጥና የታክስ ክፍያን አስመልክቶ ተሻሽሎ በወጣው ሕግ ላይ የተመለከተው ከወንጀል ኃላፊነት ተነጥሎ መታየት የሚገባው እንደመሆኑ መጠን ከወንጀሉ ክስ ጋር ተያይዞ የቀረበ ቢሆንም ክሱ በቀረበ ጊዜ አዋጁ በሥራ ላይ እስከዋለ ድረስ በዚህ በተሻሻለው አዋጅ መሠረት ክርክሩ እልባት እንዲያገኝ ቢደረግ ሕጉ ወደ ኋላ ተመልሶ ሠርቷል የሚያሰኝ አይሆንም። ከዚህም ከተሻሻለው ሕግ አኳያ ክርክሩ ሲታይ በተጠሪዎች እጅ የነበሩት ተሽከርካሪዎች ቀረጥ ያልተከፈለባቸው መሆናቸውን አመልካች በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ያቀረባቸው ማስረጃዎች በአጥጋቢ ሁኔታ የሚያረጋግጡ እንደመሆናቸው መጠን

የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤትም ሆነ ከፍተኛ ፍ/ቤት በዚህ በተሻሻለው አዋጅ መሠረት ለጉዳዩ ዕልባት አለመስጠታቸው በአግባቡ ሆኖ አልተገኘም።

ው ሣ ኔ

1. የፌደራል መ/ደ/ፍ/ቤት በመዝገብ ቁጥር 34003፣ 52056፣ 51818፣ 33863፣ 33867፣ 33868፣ 33864፣ 34000፣ 34007፣ 34001፣ 33937፣ 34008፣ 33862፣ 33933፣ 33858፣ 33865 እንደዚሁም የፌ/ከ/ፍ/ቤት በመ.ቁ. 31745፣ 31625፣ 31104፣ 31063፣ 31698፣ 31619፣ 31068፣ 31621፣31101፣3777፣31623፣ 31103፣ 31624፣ 31776፣ 42070፣ እና 45618 የሰጧቸው ውሣኔዎች መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለባቸው ስለሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 348 (1) መሠረት ተሽረዋል።
2. በተጠሪዎች ይዞታ ሥር የነበሩት ተሽከርካሪዎች አስፈላጊው የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ያልተፈፀመባቸው መሆናቸው አመልካች ባቀረበው ማስረጃ የተረጋገጠ ስለሆነ ተጠሪዎች ለመንግሥት መክፈል ያለበትን ቀረጥና ታክስ በመክፈል መኪናዎቹን እንዲረከቡ ቀረጥና ታክስ ካልከፈሉም መኪናዎቹ እንዲወረሱ በአዋጅ ቁ. 388/95 አንቀጽ 80 (3)(ሀ) እና (ለ) መሠረት ተወስኗል።
3. በዚህ መዝገብ የተሰጠው ውሣኔ ከላይ በተጠቀሱት መዝገቦች ላይ ተፈጻሚነት ስላለው የውሣኔው ግልባጭ በእያንዳንዱ መዝገብ ላይ እንዲያያዝ ታዟል።
4. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ተ.ወ